

VRHOVNI SUD CRNE GORE

Su. I br. 280-3/15

Podgorica, 23.12.2015. godine

Gradjansko odjeljenje Vrhovnog suda Crne Gore, sastavljeno od sudija Radoja Orovića, kao predsjednika vijeća, Julke Badnjar, Vesne Begović, Natalije Filipović, Branimira Femića, Rade Kovačević, Dragice Milačić, Radojke Nikolić, Nataše Božović, Ranke Vuković i Dušanke Radović, kao članova odjeljenja, na sjednici održanoj dana 21.12.2015. godine, zauzelo je sljedeći

PRAVNI STAV

I Ne može se po pravilima sticanja bez osnova zahtijevati vraćanje dijela isplaćene ugovorne kamate kad je korisnik kredita isplatu vršio na osnovu punovažnog ugovora o kreditu.

II Ne predstavlja razog ništavosti ugovora o rkreditu to što je u ugovoru primijenjen anticipativni način obračuna ugovorne kamate, jer to nije protivno ni jednom prinudnom propisu.

O b r a z l o ž e n j e

Osnovni sud u Beranama zahtjevom Su. VI br.125/15 od 22.10.2015. godine obratio se Gradjanskom odjeljenju Vrhovnog suda Crne Gore, u kojem pojašnjava da je kod tog suda u toku postupak u 572 predmeta po tužbama korisnika kredita protiv "Monte Credit" MFI DOO Podgorica – Filijala Berane, radi sticanja bez osnova, a postupci su pokrenuti nakon što su tužiocu u cjelosti izmirili obaveze iz predmetnih ugovora.

Sporno je pitanje načina obračuna i iskazivanja ugovorne kamate u ugovoru o kreditu odnosno da li se efektivna kamatna stopa obračunava primjenom dekurzivnog ili anticipativnog načina obračuna, a s tim u vezi primjena Odluke Centralne banke Crne Gore o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Sl. list RCG", br. 48/03 i 55/03) i eventualna ništavost tih odredaba ugovora.

Iz priloga dostavljenih uz zahtjev i pribavljene dokumentacije od davaoca kredita i ostale dostavljene dokumentacije predsjedniku Vrhovnog suda i Gradjanskom odjeljenju ovog suda objedinjene u materijalu proizilazi da kod

crnogorskih osnovnih sudova posebno na sjeveru Crne Gore ima preko 620 predmeta u kojima su klijenti inicirali sudske sporove nakon otplate kredita.

Pošto je u zahtjevu navedeno da su sporovi inicirani nakon otplate kredita po ugovorima, a radi povraćaja stečenog bez osnova potrebno je prvenstveno poći od ovog instituta.

Sticanje bez osnova u smislu člana 217 Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list CG", br. 47/08) postoji kada je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu drugog lica a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili zakonu, te je sticalac dužan da ga vrati, a kada to nije moguće – da naknadi vrijednost postignutih koristi. Za postojanje ovog instituta neophodno je da su ispunjena dva uslova 1) da postoji prelazak imovine jednog lica u imovinu drugog lica i 2) da za taj prenos ne postoji pravni osnov, bilo u samom momentu prenosa ili da je prestao da postoji (otpao osnov) nakon što je imovina prenesena. Stoga se ne može proglasiti da je nešto stečeno bez osnova, ukoliko je zasnovano na punovažnom pravnom poslu (pravnom osnovu).

Iz raspoloživih dokaza uz zahtjev za zauzimanje pravnog stava proizilazi da je "Monte Credit" MFI u konkretnim slučajevima naplatila sve obaveze u smislu ugovora o kreditu, tj. da su korisnici u svemu izmirili obaveze u skladu sa ugovorom, a da se nakon toga prigovara na način obračuna ugovorne kamate od strane MFI, pa da je plaćeno ono što nije trebalo.

Činjenica je da su korisnici i davalac kredita iz dostavljenih ugovora ugovor potpisali, pošto je svaki korisnik upoznat sa pravilima MFI – prezentiran mu plan otplate i efektivna kamatna stopa. Kako je ugovor odraz slobodne saglasnosti volje ugovarača, a korisnik svojim potpisom potvrđuje da prihvata sve obaveze utvrđene ugovorom, odnosno sva pravila iz ugovora, to znači da se sa izloženim pravilima i ugovorom saglasio.

Imajući u vidu da je ugovor zasnovan na poštovanju osnovnih načela ugovornog prava, što prvenstveno podrazumijeva načela obligacionog prava, te da je banka - MFI svoja pravila izložila klijentu prije potpisivanja ugovora, a ovo u cilju kako bi klijent bio blagovremeno informisan o svim uslovima banke, te da bi eventualnim sagledavanjem pravila kod više banaka mogao da se opredijeli za najpovoljnijeg ponudjača. Potpisivanjem ugovora o kreditu sa konkretnom bankom znači da je klijent, sada već korisnik, prihvatio pravila banke i po istima postupao za svo vrijeme trajanja ugovornog odnosa, te je otplatu anuiteta iskazanu u planu otplate, kojim je obuhvaćena i ugovorna kamata.

Zakonskim i podzakonskim propisima kojima se uređuje kamata nijesu propisane obaveze davalaca kredita da primjenjuju određeni kamatni račun (prosti, složeni) što podrazumijeva da pri ugovaranju i izračunavanju obaveza korisnika kredita davaoci kredita imaju slobodu u izboru kamatnog računa koji će ugovoriti, odnosno koristiti pri izračunavanju obaveze klijenta po konkretnom kreditnom aranžmanu. Za korisnike bankarskih kredita, kao i kredita koje odobravaju mikrokreditne finansijske institucije Odlukom o jedinstvenom

načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite Centralne banke Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 48/2003 i 55/2003) propisana je metodologija koju su davaoci kredita dužni da primjenjuju za izračunavanje efektivne kamatne stope u periodu njenog važenja. Pošto je navedena odluka važila u vrijeme zaključenja spornih ugovora o kreditima, znači, istom je određen metod obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope (u skladu sa planom otplate), ali istom nije ograničeno na koji način će to banka – MFI da vrši. Ova kamata, za razliku od nominalne kamate predstavlja stvarnu cijenu kredita i omogućava potencijalnom korisniku kredita da lakše sagleda i uporedi uslove pod kojima različiti subjekti nude iste kredite, pa da se na osnovu toga opredijeli za zaključivanje ugovora o kreditu sa ponudjačem koji je za klijenta najpovoljniji.

Na osnovu izloženog jasno proizilazi da primjena jednog od metoda načina obračuna efektivne kamatne stope (dekurzivni ili anticipativni) ne predstavlja razlog apsolutne ništavosti ugovora o kreditu i nije protivno prinudnim propisima, pa da se ne radi o apsolutnoj ništavosti u smislu člana 101 Zakona o obligacionim odnosima.

Stoga je Gradjansko odjeljenje ovog suda zauzelo navedeni pravni stav.

Predsjednik,
Gradjanskog odjeljenja
Radoje Orović,s.r.